

**9/2006 GOMENDIOA, MARTXOAREN 23^{KOA} ADUNAKO UDALARI
EGINA, HERRITAR BAT ETA BERE BI SEMEAK ERROLDAN SAR
DITZAN ETA BI ADINGABEEN HEZKUNTZARAKO ESKUBIDEA
BERMA DEZAN.**

Aurrekariak

1. (...) Adunan bizi da bere bi semeekin, partikular baten lurrean kokatutako karabana batean, lurraren jabearen baimenarekin.
2. Adunako Udalak, urtarrilaren 3an, ez zuen onartu kexagilea eta bere bi semeak erroldatzeko eskabidea, ez baitzuen helbidetzat hartzen karabana bat; gainera, karabana hori handik kentzea erabaki du, (...) baserriko lurretan kokatzea legez kontrakoa delako.
3. Kexa hau behar bezala bideratzeko asmoz, Arartekoak informazioa eskatu zion udalari, hain zuzen, pertsona horiek erroldatzea zergatik ez zuen onartzen galdetu zion. Udalak erantzun zuen ukapenaren arrazoia karabanaren kokalekua zela, eta hauxe adierazi zuen: *“Hain zuzen ere, interesatuak udalerrri honetako beste edozein lekutan erroldatu nahi balu –Adunako etxebizitzaren batean litzateke egokiena, baita (...) baserrian bertan ere–, Udal honek ez luke inolako eragozpenik izango eskatutako erroldatzea onartzeko”*.

Udalaren esanean, bi karabanak eta etxola aurrefabrikatua kokaturik dauden lurak lur urbanizaezin gisa sailkatuta daude, eta Adunan lur urbanizaezinerako indarrean dauden planeamenduko arau subsidiarioen 26. artikulua hauxe ezartzen du: *“Inguru honetan ez da inolako urbanizaziorik onartuko, ezta kanpin edo kanpaketa indibidual edo kolektiborako tokirik ere”*. Era berean, udalak bi karabanak eta etxola aurrefabrikatua kentzeko eskatu dio lurraren jabeari, eta hilabeteko epea eman dio horretarako. Eskatutakoa bete ezean, udalak haren ordeztu betearaziko du, interesdunaren kontura. Horregatik, erroldatzeak ez duela zentzurik alegatzen du.

Beste alde batetik, udalak dioenez, ez litzateke bidezkoa, erroldatze-eskaera egin duen pertsonaren egoera dela-eta, *“karabana bat bizileku iraunkor gisa onartzea, hirigintza legeriak berak ez baitu horrelakorik onartzen. Bestela, udalerrian makina bat familia jarriko litzateke bizitzen, ez osasun baldintza egokirik ez zerbitzurik; eta Udalak ez luke izango premia horiei erantzuteko modurik”*.

Informazio hori eta kexagileak alegatu dituen gainontzeko zertzeladak kontuan izanik, eta horien edukiak aztertu ondoren, beharrezkoa iruditu zaigu honako gogoeta hauek helaraztea.

Gogoetak

1. Arartekoak askotan esku hartu izan du honelako kasuetan, alegia, etxebizitza bat okupatzeko legitimotasunik ez zuten, karabanetan bizi ziren edo aterperik ez zuten pertsonak –etxerik gabekoak, kasu– erroldatzeko eskabideei zenbait udalek ezezkoa eman dienean edo erantzun ez dienean. Kasu horietan guztietan, erakunde honek garbi bereizi ditu, batetik, etxebizitza okupatzeko legitimotasuna izateak ala ez izateak dituen legezko ondorioak, edo bizilekutat adierazitako tokiak bizigarritasun baldintzak izatea ala ez izatea, eta bestetik, benetan bizi diren udalerrian erroldatzeko eskubidea. Erroldari buruzko araudiak baldintza bakarra jartzen du herri jakin batean erroldatzeko: benetan herri horretan bizitzea. Horrela, Toki Araubidearen Oinarriak arautzen dituen Legeak (TAOL) ezartzen duenez: *“Espainian bizi den pertsona orok ohiko bizilekua duen udalerriko erroldan inskribatu behar du bere burua”* (TAOLen 15. artikulua).
2. Erroldan izena emateak ez du esan nahi lurra okupatzeari edo lurra modu desegokian erabiltzeari legezko babesa ematen zaionik. Errolda erregistro administratiboa da, ez juridikoa –erregistro zibila den bezala, adibidez–. Erroldako datuek ez dute eskubiderik sortzen. Toki Araubidearen Oinarriak arautzen dituen Legeak berariaz aurreikusten duenez, *“Atzerritarrek udal-erroldan inskribatuta egotea ez da Espainian legezko bizilekua izatearen froga, eta ez die emango indarrean dagoen legediak ematen ez dien inolako eskubiderik, bereziki Espainian dauden atzerritarren eskubideen eta askatasunen arloan”* (TAOL, 18. artikulua). Beraz, garbi bereizi behar dira pertsona orok bizi den herrian erroldatzeko duen eskubidea eta betebeharra, batetik, eta etxebizitza bat okupatzeko legitimotasuna edo etxebizitzaren bizigarritasun baldintzak, bestetik. Erroldaren kudeatzaileak eskatzailearen identitatea eta hori egiaz herrian bizi dela bakarrik egiaztatu behar du. Lurra okupatzeko gaitasuna edo lurraren erabilera legezkoak ote diren egiaztatzeko, berriz, beste prozedura batzuk daude. Hortaz, ez dira erroldatzea ukatzeko moduko arrazoiak ez karabana batean bizi izatea, ezta ere herriko hirigintza-planeamenduaren arabera lurra erabilera desegokia izatea, legerian bai

baitira beste zenbait tresna juridiko ondasun pribatuak edo herri jabarikoak legez kontra okupatzeari edo lurraren erabilera desegokiei aurre egiteko.

3. Beste hau ere ez da erroldatzea ukatzeko arrazoi bat: *“Bestela, udalerrian makina bat familia jarriko litzateke bizitzen, ez osasun baldintza egokirik ez zerbitzurik; eta Udalak ez luke izango premia horiei erantzuteko modurik”*. Herri-administrazioak legeari eta zuzenbideari erabat men eginez jardun behar du, eta ez subjektibotasunetan edo usteetan oinarrituta. Konstituzioak herri-aginteen arbitrariorotasunaren debekua bermatzen du; horregatik, legearen nagusitasunaren mende jarri behar da edozein jarduera.
4. Esan dugun bezala, erroldak administrazio-erregistroaren izaera du. Bere helburu bakarra udalerrri batean bizi diren pertsona guztien helbidea eta zertzeladak islatzea da. Herriko erroldan izena ematean lortzen da auzotar izaera (TAOLen 15. artikulua). Ziurtagiriak agiri publiko eta fede-emaileak izango dira administrazio-ondorio guztietarako (TAOLen 16. artikulua). Bestalde, gai horren gainean ere aurkez daitezke kontrako frogak. Bada jurisprudentziarik errolda benetako bizilekua frogatzeko beste bide bat dela ezartzen duenik (Auzitegi Gorenaren 1984ko ekainaren 11ko eta 1985eko azaroaren 11ko Epaiak): *“El padrón municipal es instrumento público fehaciente para todos los efectos administrativos y la inscripción prueba plenamente la condición de que se trate. No obstante, cabe la prueba en contrario que desvirtúa la presunción que el padrón proclama, puesto que el efecto probatorio privilegiado, que cabe atribuirles respecto del dato de la residencia, que es el propio de los documentos públicos –arts. 53.3 de la LBRL y 89 del RPDT– únicamente se produce con plenitud si se presenta aislado, pero no como acontece en el caso que se enjuicia, si su eficacia es contrastada con otros medios de prueba susceptibles de provocar el convencimiento de la falta de concordancia del contenido del padrón con la realidad”*. Hau da, ziurtagiriek frogatzeko bide gisa duten balioari indarra ken dakioke, baldin eta errealtatearekin bat ez badator.
5. Erroldak udalerrri bateko biztanleria osatzea du helburu (TAOLen 15.2 artikulua). Zerbitzu publikoen plangintza egingo bada, ezinbestekoa da udalerriko benetako biztanleria zein den jakitea. Udalak arduratzen dira errolda osatzeaz, eta beren erroldak eguneratuta edukitzeko beharrezkoak diren jarduerak eta ekintzak burutu behar dituzte, haietan agertzen diren datuak errealtatearekin bat etor daitezten (TAOLen 17. artikulua). Araudiak ez du desegokitasunik onartzen erroldaren eta udalerrian bizi diren pertsonen

errealitatearen artean, eta horiek biak egokitzeko asmoz, ofiziozko alta edo baja aurreikusi ditu (Toki-erakundeetako Biztanleriaren eta Lurralde Mugapenaren Araudiaren –BLMA– 72 eta 73. artikulua). Beste alde batetik, Estatistikako Institutu Nazionalak udalerrri guztien arteko koordinazio-lanak egiten ditu, eta hainbat jarraibide eman dira bikoiztasunak, behar ez bezalako altak edo bajak ekiditeko. Horrela, Estatistikako Institutu Nazionaleko lehendakari andreak eta Lurralde Lankidetzako zuzendari nagusiaren 1997ko apirilaren 1eko Ebazpenak –horren bidez udalei jarraibide teknikoak eman zaizkie, udal eroldaren kudeaketa eta berrikusketaren gainean– egin ezagatik alta emateko aukera aurreikusten du, normalean udalerrian bizi arren, udalerriko erroldan inskribatuta ez dauden pertsonen kasuetan. Xedapen horien guztien helburua erroldak benetako biztanleria isla dezan lortzea da. Legeak zigortzeko aukera ere xedatzen du, Estatuan bizi diren pertsonen erroldan izena emateko orriak ez bete nahi izatearen kontra (BLMAren 107. artikulua).

6. (...) eta (...) bere semeak Adunan bizi dira eta erroldan izena emateko eskabidea egin dute. TAOLen 16. artikuluan eta BLMAren 57 eta 59 bitarteko artikuluetan arautzen dira bete behar dituzten baldintzak. BLMAren 59. artikulua honela dio: *“El Ayuntamiento podrá comprobar la veracidad de los datos consignados por los vecinos, exigiendo al efecto la presentación del documento nacional de identidad o tarjeta de residencia, el libro de familia, el título que legitime la ocupación de la vivienda u otros documentos análogos”*.

Estatistikako Institutu Nazionaleko lehendakari andreak eta Lurralde Lankidetzako zuzendari nagusiak elkarrekin emandako 1997ko apirilaren 1eko Ebazpenean –horren bidez udalei jarraibide teknikoak eman zaizkie, udal eroldaren eguneratzearen gainean–, 3. jarraibidean, berariaz hauxe adierazten da:

“La posibilidad de que el Ayuntamiento solicite del vecino el título que legitime la ocupación de la vivienda (art. 59.2 del Reglamento), no atribuye a las administraciones locales ninguna competencia para juzgar cuestiones de propiedad, de arrendamiento urbanos o, en general, de naturaleza jurídico-privada, sino que tiene por única finalidad servir de elemento de prueba para acreditar que, efectivamente, el vecino habita en el domicilio que ha indicado.

Por ello, este título puede ser una escritura de propiedad o un contrato de arrendamiento, pero también un contrato de suministro de un servicio de la vivienda (agua, gas, electricidad, teléfono, etc.) o incluso, no existir en absoluto (caso de la ocupación sin título de una propiedad ajena, sea pública o privada. En este último supuesto, el gestor municipal debería comprobar por otros medios (Informe de la Policía Local, inspección del propio servicio, etc.) que realmente el vecino habita en ese domicilio, y en caso afirmativo inscribirlo en el padrón, con completa independencia de que el legítimo propietario ejercite sus derechos ante las autoridades o Tribunales competentes, que nunca serán los gestores del padrón”.

Aurrerago, ebazpen horrexetan, bizigarritasun-baldintzak aipatzen dira, 4. jarraibidean:

“Como se ha indicado en la norma anterior, el Padrón debe reflejar el domicilio donde realmente vive cada vecino del municipio. Siempre que se produzca esa realidad debe hacerse constar en el padrón. Y de la misma manera que la inscripción padronal es completamente independiente de las controversias jurídico-privadas sobre la titularidad de la vivienda, lo es también de las circunstancias físicas, higiénico-sanitarias o de otra índole que afecten al domicilio.

En consecuencia, las infraviviendas (chabolas, caravanas, cuevas etc. E incluso ausencia total de techo) pueden y deben figurar como domicilios válidos en el Padrón, ya que la realidad es en ocasiones así”.

Ebazpen hori bat dator erroldak administrazio-erregistro gisa duen izaera eta helburuarekin, erroldaren helburua Espainian bizi diren pertsonen bizilekuak islatzea baita. Are gehiago, gizarte-zerbitzuen parte-hartzea ere aurreikusten du, udalerrian bizi den pertsonak erroldan inskribatzeko helbide baliozkorik ez izatea bezalako egoerei aurre egiteko. Gizarte-zerbitzuek zerbitzuaren beraren helbidea adieraz dezakete, eta herri-administrazioen baten komunikazioen bat jasotzean, interesdunari jakinarazteko ahalegina egingo dutela hitz eman behar dute.

7. Erroldatzea ukatzen denean, auzotar izaera lortzea eragozten da, baita TAOLen 18. artikuluan xedatutako eskubide eta betebeharrak gauzatzea ere. Norberaren bizilekua erroldan inskribatzea hainbat eskubide gauzatzeari lotuta dago, eta horietako batzuk oinarrizkoak dira: parte hartzeko eskubidea,

batetik bestera aske ibiltzeko eskubidea, hezkuntzarako eskubidea, gizarte-zerbitzuak jasotzekoa, osasun-laguntza izateko eskubidea. Eskubide horien mugak, berriz, funtsezko edukia errespetatzen duen lege batean bildu behar dira, Konstituzio Auzitegiaren apirilaren 8ko 11/1981 Epaian egiten den moduan. Aztertzen ari garen kasu honetan ez dago legearen babesik, bada, ikusi dugunez, erroldatzeko araudiak erroldatze-eskatzailearen identitatea eta hura benetan udalerrian bizi dela egiaztatzea besterik ez du exijitzen, ez du bestelako mugarik ezartzen.

Gainera, erroldatzea eskatu duen pertsonak bi haur ditu, eta erroldatze-ukapena kalteak ekartzen ari zaizkie adingabe horiei, nahiz eta herri-aginteen legezko betebeharretako bat adingabeak babestea den, inolako bereizkeriarik egin gabe (Adingabeen Babes Juridikorako Lege Organikoaren 1, 11 eta 12. artikulua eta Haurrak eta Nerabeak Artatzeko eta Babesteko Euskal Legearen 50. artikulua). Bai gizarte-zerbitzuetarako sarbidea, bai eskolatzeko edo osasun-laguntza anbulatorioa izateko aukera ere errolda-ziurtagiriaren mende daude.

8. Azken batean, garrantzitsua da erroldaren eta errolda-kudeatzaileen helburua beste eztabaida juridiko batzuetatik bereiztea, bada, eztabaida horietarako, legeriak nahikoa baliabide ditu beren egokitasun juridikoa baliarazteko, kasu honetan bezalaxe. Egiaz udalerrri batean bizi diren pertsonen ezin zaie erroldatzea ukatu erroldazko araudiarekin, erroldaren izaerarekin eta helburuarekin zerikusirik ez duten arrazoiengan oinarrituz, batez ere erroldatzeak eskubideak gauzatzeari eta adingabeak babesteari eragiten badie.

Horregatik guztiagatik, gomendio hau egiten dugu, otsailaren 27ko 3/1985 Legeak –erakunde hau sortu eta arautzekoak– 11 b) artikuluan ezarritakoaren arabera:

9/2006 GOMENDIOA, martxoaren 22koa, Adunako Udalari egina

Onar dezala (...) eta (...) bere bi semeak udalerrian erroldatzeko eskabidea, eta horiek udal erroldan inskriba ditzala.

Beharrezko jarduerak burutu ditzala (...) haurren hezkuntzarako eskubidea bermatzeko.

